

7 - 13 - fevral 2001-YIL
6 (210) - son

HAFTANING CHORSHANBA KUNI CHIQADI

1996 yil dekabr dan chop etila boshlagan

Сана

НАВОИЙНИ ТУШУНИШГА УРИНИШ

Буюк шоир бадий маҳоратининг бир қирраси

Навоий чуқур маъмули умрбоқий асарлар яратиб, инсон таъқирининг кенг камровлигини, ҳиссиётларнинг чексизлигини намойиш қилди. Буюк санъаткор ижодини юксакларга кўтаришга ҳаракат қилмайлик, у зоти олийнинг таърифини сўз билан беришга қодир эмасми. Бу ўринда шоир ижодидаги ушбу байт мутафаккирининг ўз таърифида айтилгандек:

**Сени доно демек
ёхуд хирадманд,
Демакдурки аччиқ
майду, чучук канд.**

Дарҳақиқат, бадийлик уммондан дурлар терган, шериёт руҳи билан улғайган шоир асарлари билан танишганимизда, улғу адибнинг ўзини, унинг руҳиятини кўз олдимизда гавдалантиради, унинг сурати намён бўлади.

Айтиш мумкинки, Алишер Навоийнинг ҳар бир газагининг бадий қиммати, ёхуд бир байти ҳам инсон руҳига озик берувчи кубвати етук бир асарнинг бадий қиммати ва озиклантурувчи қучига тенгдир. Санъаткорнинг шериёт ва насрий асарлари беш аср нарида бунёд этилган бўлса-да, кеча яратилгандек, ҳаётимизнинг нуқсонлардан холи бўлишига, инсонлар қалбига меҳробат, одамийлик каби но-зик туғуларнинг жонланишига ҳизмат қилмоқда.

Алишер Навоий ўзининг барча асарларини ўз она тилида яратиб, эски ўзбек тилини бойитишга сўзини кўп маънолилигини таъминлашда маҳорат кўрсатди. Айниқса, шоир ўзининг назмий дурдоналаридан шериёт санъатлар билан йўғрилган яширин, кўчма, йўл маъноли ҳамда турлича услубий воситалардан қўлланган сўз таторларини учратамиз. Шоир лирик поэзияни фақат поэтика ва гоёвий мазмун жиҳатидангина эмас, балки бадий жиҳатдан ҳам янги тараққий погонасига кўтарди. Алишер Навоий поэтик асарларининг ҳар бирини шакл ва мазмун бирлиги ёрқин кўзга ташланади, яъни мазмунга сод бадий шакл танланади. У поэтиканинг хилма-хил жанрларида шериёт асарлар битди ва уларнинг тақомилига катта ҳисса қўшди.

Алишер Навоий бадий таъсир ва таъсирининг моҳир санъаткоридир. У лирик ҳиссиётни туларок ва мукамалроқ ифодалаш, шериёт та-

Улар жуда ҳам тубан, илмис, олдидаридаги мақсад қорни эканлиги ўз тилларидан, ниҳоятда содда, шунингдек, жуда ҳам бўрттириб ифода-ланган. Мазкур савол-жавоб-даги бошқа бир байтда "шоҳлар шоҳи" гадоларнинг гадоий бирикмасига қиссан қаршилантирилган:

**Шоҳлар шоҳи келиб
ул подшоҳ,
Биз гадоларнинг
гадоий хоки роҳ.**

Байтдаги "шоҳлар шоҳи" бирикмаси ибора — оддий шох эмас, балки у бугун сифатлари билан оддий шохлардан балан туради, яъни бу шох — Аллоҳ тимсолидаги Симуғ қушидир. "Гадо-ларнинг гадоий" ибораси эса ҳоқор, андуҳли, гамли, кул-фатпеша гадо — банд — инсон тимсолида оддий қушлардир. Бу ерда шох — Симуғ билан оддий гадо — қушлар ўртасидаги фарқ, тафовут маъносини кенглири, узоклиги тасвири тазод санъати орқали кучайтирилган.

Алишер Навоий тазод санъатининг моҳирона фойдаланар экан, байтларда қўлланган сўз маъноли сўзларни бир ил грамматик шакл орқали оҳангдорлик ҳамда вазн уйғунлигини таъминлашга қаратган:

**Ул иқовдин бири
Рум аҳлига шох,
Эна бири Занг
аҳлига хиворпаноҳ.**

Мазкур байт "Лисонут-тайр"нинг "Шатранжи кабир" рингидан келтирилган бўлиб, шоир бунда "Рум аҳли" бирикмасини шахматдаги оқ доналар, "Занг аҳли" бирикмасини эса қора дона-

Жараён

"ЁШЛАРГА КЎЗ ҚИРИ БИЛАН ҚАРАБ БЎЛМАЙДИ"

Ёшларнинг ижтимоий ҳаракат тузиш ташаббуси билан чиқиши уларнинг янада фаоллашаётганидан ташқари яна бир нарсани аниқлатади — ёшлар орасида анчанмунча муаммолар йиғилиб қолган.

Энг оддий саволларга жавоб бериб кўрайлик. Ёшларнинг муаммоси билан бугун ким шуғулланаётган? Қишлоғида ёшларга бағишланган бирор-бир тадбир ўтказилганлигини ҳужжалик раҳбари эслаб оладими? Шаҳарда-чи? Маданий-маърифий учрашуви концертлардан бўлак яна нима ишлар қилияпти улар учун? Тумандаги ёшлар муаммосини, хусусан, ишсизлар сонини ўрганиб чиққан ва ушбу муаммони амалий бартараф этишни удралаган ҳоким кўпими?

Албатта, юқоридagi саволларга жавоб бериш жойлардаги баъзи бир раҳбарларга-гина эмас, юқори идораларга ҳам қўйиб қалади.

Ёшлар орасидаги ишсизлик айниқса қишлоқларда юқори эканлиги сир эмас. Бир қисм ёшларимизнинг пойтахтга келиб мадркорлик билан шуғулланаётганлигини ҳам яшириб бўлмайди. Турли диний, экстремистик оқим таъсирига тушганларнинг ҳам аксарияти ёшлар. Жинойтчилик фоизида ёшларнинг "улуш"и ҳам анчагина. Олий ўқув юртига туғатган талаба ўз мутахассислиги бўйича ишга эмас, тўғри бозорга қараб кетаяпти. Биринчи курс талабаси ҳам ўқийди, ҳам ишлайди.

Юқоридagi муаммолар барчага бирдек маълум бўлса-да, уларни амалий ечиш йўллари топиш осон кечмаяпти.

Мана, ташкилот тузилиб, бу ташкилот ёшларнинг ҳамма муаммоларини энди

биратўла хал қилиб беради, дея бамайлихотирликка берилиш — хато. Бундай юк биргина ҳаракат елкасига оғирлик қилади. Ваҳоланки, ёшлар ҳаракатининг ўзи муаммолар тўлғоғидан пайдо бўлаётган экан, каттаю кичик идора раҳбарлари бир сапчиб кетишлари керакка ўхшайди — гуё улар ечмаган муаммолар ташкилот кўринишини оляпти.

Тузилажак ташкилот қандай бўлади, "Камолот" деб номланган ижтимоий ҳаракат жамағат шаклида аввалги номдошидан нимаси билан фарқ қилади, янгилик ҳаёда ўз ўрнини топиши — яшаб қолиши учун нималар қилиниши лозим, каби саволлар бугун ёшларнинг кун тартибиди турибди. Лекин бу саволларга жавоб бериш учун кунлар эмас, ойлр, балки йиллар керак бўлар. Яъни, кампаниябозликдан қочиш керак. Шохма-шошарлик қилинсан, навбат-даги бейоркатик ташкилот тузишдан бўлади, холос.

Президентимиз "Камолот" ёшлар ҳаракати ташаббус гуруҳи билан учрашувда тузилажак ташкилотнинг вазифалари тўғрисида ўз мулоҳазаларини билдирдилар. Худди шу нарсани, шохма-шошарлик ва кампаниябозликка берилиш керак эмаслигини уқтирдилар.

Журналистларимиз учрашувда билдирган фикр-мулоҳазаларини Низом сифатида тарғиб қилишмоқда. Турли ташкилот ва идораларда ҳам учрашувлар кампанияга бошланади.

Хулоса қилиб айтганда, биз ёшлар, ҳаракатимизнинг жамиятада ўз ўрнини топишини хоҳлайми.

Ахбор ЖОНУЗОВ

Анжуман

МАТБУОТ КОТИБИ. У ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида ўтказилган семинарда худди шу мазмун баҳс-мунозараларга айланди

Шиддаткор давр журналистларимиз зиммасига улкан масъулиятлар юклатмоқда. Бугунги кунда мамлакатимизда телевидение, радио, газеталарнинг тарқалиши, ахборот агентлиқларидан ташқари деярли ҳар бир вазирлик ва бошқа муассасалар ҳам "Матбуот хизмати"га эга. Турли соҳа ва тармоқлар тизими махсус хизмат қилаётган матбуот хизматлари билан бир қатар журналистларнинг вазифалари нималардан иборат? Ўзбекистон Миллий матбуот марказида "Муассасалар матбуот хизматлари фаолиятининг асосий тамойиллари" мавзусида бўлиб ўтган семинарда матбуот котиблари бу каби саволларга бир қадар жавоб топишти. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот хизмати, Миллий матбуот маркази ҳамда Журналистлари қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик маркази ҳамкорликда ташкил этган семинардан қўзланган мақсад унинг дастурда баён этилган эди. Эркин ва ошқо-ра рўхда ўтган анжуманда ҳар бир ҳамкасбимиз ўзини уйлантираётган муаммолар ҳақида ҳам мулоҳазаларини ўртага ташладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Матбуот котиби Рустам Жумиев анжуманини қириш сўзи билан очиб, "Матбуот котибининг вазифалари, оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик муносабатлари" мавзусида маълум қилди. Анжуман иштирокчиларида катта қизиқиш уйғотган бу мавзу баҳс-мунозараларга улашиб кетди.

Айрим вазирлик матбуот котиблари ўз фаолиятлари тўғрисида газеталарда ёриштиришда пайдо бўлаётган баъзи муаммолар хусусида сўзладилар. Шу ўринда айтиш жоизки, қайсики матбуот хизмати бирор газеталарда мақола ёриштиришга ҳаракат қилар экан, уша мавзунинг қай даражада оммабоп, сермазмун чиқиши

аввало муаллифининг ўзига боғлиқдир. Айтилди, мамлакатимизда ўтказилган Олий Мажлис сайлови барчаннинг диққат-эътиборида бўлиши шубҳасиз. 1999 йил декабрь ойида бўлиб ўтган сайлов жараёнида оммавий ахборот воситаларида қанчалик ошқоқор ёритиб борилгани барчага яхши маълум. Бунда энг аввало журналистлар ҳам ташкилотларда ахборотлар олишлари учун кенг имкониятлар яратилган эди. Марказий сайлов комиссиясининг Матбуот марказида тез-тез ўтказиб турилган матбуот анжуманларида нафақат республикамиз, балки хорижий оммавий ахборот воситалари журналистлари ҳам етарли даражада ахборот олишган. Бундан ташқари вилоятларда ҳам ташкил этилган матбуот марказларида маҳаллий журналистларга қулайликлар яратилган. Матбуот анжуманларида иштирок этган журналистлар "пресс-релиз"лар билан таъминланар эди. Айни дамларда ҳам катта сайловлардан ташқари бўшаб қолган ўринларга ўтказилаётган сайловлар жараёни ва натижалари хабарлаш билан ёритиб борилмоқда. Амалдаги қўн-лар ўша сайлов ўтказилган ҳудудларда оммавий ахборот воситаларида ёритилиши сайлов қўнунларида белги-лангандир.

Келгусида Марказий сайлов комиссияси ўз фаолиятини, сайловлар жараёнини ошқоқор ёритиб бериш мақсадида Интернет тармоғида алоҳида саҳифаларини очиб ҳаракатини бошлаган. Бунда Ўзбекистон Республикаси сайлов тизимининг халқаро мей-ёрларга жавоб берадиган даражада фаолият кўрсатаётганини намойиш этиш, демократик асосдаги сайлов амалиёти, жараёни ҳамда натижаларини хабарлаш билан таъминлаш муҳим ҳисобланади.

Миллий матбуот марказида "Матбуот котиблари клуби"ни ташкил этиш тўғрисидаги тақлифни ҳамкасблар бирдек қўллаб-қувватладилар. Эро, ташкил этилажак клуб барча вазирлик ва идоралар матбуот хизмати фаолиятини кўнгилдагидек йўлга қўйишга хизмат қилишига умид қилса бўлади. Бугунги шиддаткор дамларда матбуот котиби қандай бўлиши керак, деган саволга муносиб жавабни ҳам бўлажак клубимиздан кўпроқ топши мумкин бўларди.

Тўлқин ЭШБЕК,
Ўзбекистон Республикаси
Марказий сайлов комиссияси
матбуот гуруҳи катта
референти

Фаолият

ТИЛНИ БИЛАДИГАНЛАР КЕРАК

Хозирда қайси бир идора ёхуд ўқув юрти фаолияти ташкили иллик сўз айтсангиз, сизга қанақадир бошқача қарашади. Негаки, бугун биз кимнингдир фаолиятини тўлик илғайилмасам, уни таққид қилаверамиз. Назаримизда, бу орда тусига қараётгандек.

Келинг, шу аниқланиб бузиб, сизга бир ўқув юрти ҳақида айтиб берай. Бу Хоразмнинг Қўшқўпридаги 1-сон жаҳон тиллари лицейидир. Бу лицейнинг ўқувчилари мамлакатимизнинг манаман деган даргоҳларида таълим олмақда. Мухими, эртага улар мамлакатимиз келажагининг яратувчилари бўлишади.

Бизга тилни биладиган кадрлар керак. Демак, журналистлар кўпроқ тилни ўрганаётганлар ҳақида ёзсалар аҳойиб бўларди.

Дониёр РЎЗМЕТОВ,
талаба

Ҳаяжон

МИЛЛИЙ ИСТИҚЛОЛ ҲОЯСИ

**Азалдин ўзбегим орзу мақсади,
Тарих синовида руҳи, қудрати,
Ҳар дамда инсоннинг суянч, таянчи,
Миллий истиқлол ҲОЯСИ!**

**Улуғ мақсад сари элим бирлашди,
Ишонч-этиқоди қалбада юксалди,
Буюк келажакка халқим отланди,
Миллий истиқлол ҲОЯСИ!**

**Ватанин овоз ва обод қилмоқ-чун,
Хур, фаровон ҳаёт барпо этмоқ-чун,
Миллатнинг шарафини
баланд тутмоқ-чун,
Миллий истиқлол ҲОЯСИ!**

Забунисо ИСАНОВА,
Навоий давлат қончилиқ институтини
хузуридаги 19-линей-интернатнинг 11-синф
ўқувчиси, Зулфия номидаги давлат
муқототига номзад

Ёшлар

БИЛАДИГА СПОРТ ТУРИМИ Ё...

Аваллари биллирдохоналар шаҳар, боғ, маданият уйларида бўларди. Хозир-чи? Қишлоқларда ҳам қўлайиб борапти. Ёшларни бир зумда ўзига олдириб оладиган бу ўйиннинг оҳанрабоиси борми, дейман. Қишлоғимиздаги биллирдохоналар сонини 9 тага етибди.

Билишимча, бу ўйинни даромад манбаига айлантириб олган "ишбилармонлар" бир кунда 14-16 минг сўм пул топиши мумкин экан.

Шу сабаб қишлоқдаги аксарият кишилар уйдан биллирдохона очиб олишяпти. Чунки хозир қишлоқ ишсиз юрган бекорчи ёшлар кўп. Маданий дам олиш масканлар, кутубхоналар, кинотеатрлар бўлмагач, ёшлар вақтини биллирдоқ ўйнаш билан ўтказишади-да.

Энг ёмонини, ёшларнинг умри ана шу ўйинга чалғиб бекор ўтиб кетаяпти. Оқибатда ота-онага ёрдам беришдан бўйин товлашади, кечасидо кундузи пул тикиб, биллирдоқ ўйнайди. Ютади, ютказида, кечаларни уйқудан қолади, баъзан киттак-киттак отиб олишади.

Уйлаб кўринг, бу ҳаром пул, ичкилик ёшларни нималарга бошламайди, ахир?! Оқибатда пул ютқазган, ичиб-чеккан ёшлар тунда аҳоли жонадонларига қириб, майда ўғирликлар қилиши, кейинчалик катта-катта ўғирликларни ҳам содир этиши турган гап. Ахир буларнинг ҳаммаси эътиборсизлигимиз, лоқайдлигимиз натижаси эмасми?

Нурбек РАҲИМ
*Ёшлар тумани,
Сойбўйи қишлоғи*

Хизмат

ШУНГА ШУ-УНЧАМИ?

Аваллари пойтахтдаги 7-автокорхонга қарашли бўлган Ал-Хоразмий - Қорақаминш йўналишидаги 87-автобус 18-автокорхона хисобига ўтди-ю, йўловчилар "қувончига қувонч" қўшилди. Олдинлари 20-30 дақиқа кутуладиган автобусни эндиликда бемалол соатлаб кўтишингиз мумкин бўлиб қолди. Йўловчиларнинг нияти битта: у ҳам бўлса, автобус келиб тўхтаसा (баъзида тўхтамасдан ўтиб кетади) бас, иложини қилиб унга чиқиб олиш, у ёни бир гап бўлар.

Автобусда тутқичларни ушламасангиз ҳам, йикилмай-суримлай, манзилга етишингизга биз қадир. Атрофдагиларнинг ўзлари сизни сўиб туришади. Манзилга етганингизда ҳайдовчидан тўхташни илтимос қилсангиз бўлди, яна "меҳрибон йўловчилар" сизни ўзлари суриб тушириб қўйишади...

Шунга шу-унча гафгоми?..

Дилрабо ХУДОЙҚУЛОВА

Фақат тентаклар ва мурдаларгина ҳеч қачон ўз фикрларини ўзгартрмайдилар.
Ж.ЛОУЭЛЛ

КЕЛГУСИ СОНЛАРДА
ФАРҲОНА БИЛАДИГА ПРОКУРОРИ ЮСУП АБДУКАРИМОВ БИЛАН СТАТИСТИКАСИЗ СУХБАТАЛАНИШ МУМКИНИ?

Хушхабар

КИНОМУХАССИЛАРГА ЯНГИ ТУХҲА

Яқинда "Ўзбектеlevision" студияси ижодкорлари янги фильмни суратга олишти. "Бир жиноят эзидан" деб номланган ушбу бадий фильм сценарийси шоир Муҳаммад Исомил ҳамда ёзувчи Эркин Усмонов ҳамкорлигида ёзилган бўлиб, уни иккитдорли режиссёр Эркин Нормуродов сажалаштирган.

Бадий фильм номидан ҳам кўриниб турадигандек, унда содир этилган жиноят ҳамда унинг фош этилиш жараёни тасвирланган бўлиб, жиноятчилик туғайли юзага қолган янчи манзарани томошабин кўз олдида гав-

далантириш орқали кишиларни ҳушёрликка қорлаш асосий мақсад қилиб қўйилган. Ўзбек-тўрлон халқ артисти Эркин Қомиллов, киноактёрлар Иброҳим Қосимов, Соҳиб Аббосқонов, Фарҳод Аминов, Мурод Ражабов, Ақира Халимова ва бошқаларнинг маҳорат билан ижро этган роллари фильмдан қўзланган асосий мақсадга эришишни анча оsonлаштирган.

Фильм яқин кунларда экран юзини кўради.

Шаҳодат МИРЗАЛИЕВА

Қутлов

СИНОВЛАРДА СИНАЛГАН АДИБ

У журналистларга ҳам бегона эмас

килларида бирдир. Сафтер Нагаев Иккинчи Жаҳон уруши бошланган йили Кримнинг Алуста туманидаги Кучукозан қишлоғида таваллуд топди. Отаси уруш арафасида касал бўлиб вафот этди. 1944 йили онаси Рубина она ва икки акаси билан ҳамма қрим-татарлар қатори юртидан жудо қилиниб, Ўзбекистоннинг Фарғона вилоятидаги собиқ Молотов (сўнгра Ленинград, ҳозирги Учкўприк) туманига келиб тушди.

Шўролар қримларни ўзбеклар орасига кўчираётган экан, бу икки халқ орасида низо чикаришга уринишди. Лекин улар кўчганининг ақси бўлиб чиқди. Бағри кенг ўзбек халқи қримларни бегоналатиб қўймади. Икки халқ орасидаги биродарлик анида муносабатлар янада яхшиланган. Хусусан, ўзбек тилида ўқиган қрим-татар болалари, айниқса ўз айналар, тилига содиқроқ қўлишди. Қардош ўзбек халқи адабиёти, маданиятидан баҳра олган, бевосита ўз тилида ижод қилувчи янги авлод айнан ана шулар орасидан етишиб чиқди. Сафтер Нагаев ҳам ўзбек мактабида ўқиб, Тошкент давлат университетининг ўзбек филологияси факультетини тамомлади.

Тақдир

АСИРЛИҚДА ЎТГАН УМР Воқеаларни тасвирлашда, гувоҳлар, тушунтирувчилар фикрини баён қилишда гоҳ олдинга, гоҳ орқага кетаётганим учун ўқувчидан уэр сўрайман. Бошқача усул билан ҳақиқатнинг поёнига етолмайман деб қўқанимдан шундай қилаётган бўлсам керак.

Дили сиёҳлик ҳам ана шу кундан бошланибди. ЧўЛҚОқ МУСЛИМБЕКНИНГ КАЛТАК ЕГАНИ Хуринисо Муслимбек билан қўшилган, ўла-ўлғунча бир-бирларига вафодор бўлишга ваъда қилган энтикан, ҳаяжонланган ўша кўрмисизгина уйни бўздирмай, бир амаллаб сақлаб юрганини юқорида айтган эдик. Муслимбекка ўша ерга жой қилиб берибди.

ИККИ ЭРТА БИР ХОЖИЧИМИ?

"Ёзилмаган фелбетонлар" туркумидан

бек яраланиб, асирликка тушиб қолибди. Ҳамма асирларнинг бошига тушган балою оқатлар унинг ҳам бахтисиз бошига керагидан ортиқроқ ёғилибди, ҳайриятки, раҳматли онаси, боланим, илоё бошинг танадан бўлган деб дуо қилган экан, дуо ижобат бўлибди, ҳар гал ажалнинг оғзидан омон чиқавэрибди. Уруш тугаган кун Кракков шаҳри яқинидаги урмон қонлағерида экан, туришга ҳоли йўқ, қуруқ эт билан суяк бўлиб қолган экан. Бир белорус аёли, у ҳам асирликда экан. Муслимбекка раҳим қилиб, то Гродно шаҳригача гоҳ суяб, гоҳ кўтариб олиб келибди, ҳарбий госпиталга топширибди. Икки оёк тегдан шилламан экан. Ана кетди, мана кетди бўлиб бир йилча ётибди. Холи аҳолидан ўша белорус аёли хабар олиб тураркан. Радиодан ҳар кун асирлар юртига қайтган, хонин сифатида қандай оғир жазоларга мубтало бўлаётганлиги ҳақида хабарлар бериларкан. Демак, деб ўйларкан Муслимбек, мени ҳам совуқ Сибирга ҳайдашаркан-да... Ана ўша кунларнинг бирида ун оёгини кесишибди. Белорус аёл ҳамон ис-кис-совуғидан хабар олиб тураркан, тузалагч, уйига олиб кетибди, турмуш қуришибди, ун тўққиз йил бирга яшашибди. Охири она қишлоқда қайтишни ихтиёр қилибди. Дўса, мазаам йўқ, жон таслим қилдиган кунларим яқин қолди, рози бўлсанг, ўлимни олдидан она юртимни бир кўрай, таниш-билишларим билан рози-ризомли тилишиб олай, менга жавоб бераю, дебди. Дўса тушунадиган аёл экан, рози бўлибди. Москвага кузатиб келиб, самолётга чиқиб олишига ёрдамлашибди. Ўлмасанг, аяни ёзда қайтиб кел, ана асалари боқамиз, дебди.

поя-оплоқ кийинтирармиш, лаззати таомлар пишириб берармиш, худди янги қўшилган келин-куёвлардек бир-бирини силлаб-сиппалашармиш, гоҳ бир-бирларига тикилиб ўтириб, узоқ-узоқ йиллашармиш. Охири Тўражон чидай олмади: — Бас, унингни йўқот энди! — дебди. — Вой, ўрнидан туролмайди-ку, қаёққа боради у шўринг қургур, — дебди Хуринисо. — Қаёқдан келган бўлса, ўша ёққа даф бўлсин, — дебди эр. — Муслимбек акам мени деб келганлар, — дебди ана Хуринисо, — шу аҳолида у кишини кўнчага ҳайдаб бўладими, уялсангиз-чи, ахир ўз уйларида ўтирибдилар-ку. — Йўқот, деспан! — йўқотмайман! — Шунчакими? — Ҳа, шунчаки, ўлғунча бағримга босиб ўтираман! Рашк оловида ёниб, кўтүрган шердек бир аҳолига тушган Тўражон хотини билан Муслимбекни бир тарсақидан уриб: — Хўш, энди-чи? — деб сўрабди. — Бу уй уники, ҳеч ёққа чиқмайди! — Сен-чи? — Мен ҳам чиқмайман! — Ҳа, чиқмайман. Муслимбек акам менинг шўрий эрим бўлади, ЗАГС-ни ҳам бузилгани йўқ, талоқ ҳам қилган эмаслар, мана ЗАГС қозғоғимни кўринг, беркиптиб турган эдим, мана! — Энди Хуринисо тўтоқчи кетди, ўзини босолмайди, йигирма икки йилдан буён очмай, ичидиғи нарсаларини ҳеч кимга кўрсатмай юрган сандиқчиси оғиб, Муслимбекка тегилди бўлган ҳамма нарсани ўртага ташлайди. Мана, кўриб олинг, деб фарёд чекади. Буям камлик қилгандек, қўсидиги туморнинг ичидан Муслимбекнинг бош бармоқдек суратини олиб, мана, бўшари бўлди, энди бунисини ҳам кўриб олинг, ҳамиша кўксимга босиб юрганман, дейди... Худо билади, шу дақиқаларда Хуринисонинг жунбушга келган хурланган қалбида қандай туйғулар, қандай номмазлук ҳислар тугён урётган экан. Унинг бир чеккасида оживу нотавон бўлиб, ўрнидан туришга ҳоли келмай,

қайтармоқчи бўляптими, билиб бўлмасди. Тўражон ўша кечаси Хуринисо билан урнидан туролмай қолган Муслимбекни кўнчага чиқариб ташлаб, эшикни ичкаридан беркиптиб олади. Болалари ҳарчанд фарёд чекишса ҳам оқдиргани кўймайди. ҚОҶАНЛАРМИ, КЎВГАНЛАРМИ? Хуринисо билан Муслимбекни топиш унча қийин бўлмади. Редакцияга дадаси билан бирга келган Хуринисо қаердалигини биларкан. Борган кунимок дадам урмаганда, онам кетмасди. Қаердалигини сизга айтман, лекин ҳеч ким билмасин, деганди. Кўнликда қорейслар маҳалласида икки хонали пастаккина уйни ижарага олишибди. Бир оёқли Муслимбек кун бўйи ётаркан, бутун оёғи ҳам шишиб кетгани учун юролмас экан. Хуринисо оқват пишираркан, озиб қуруқ чўп бўлиб қолган Муслимбекни ювинтираркан, кийинтираркан, шишиб кетган якка оёғини юмшоқ-юмшоқ сўзлаб, худо хоҳласа юриб кетасиз, дея кўнглини кўтараркан. Хуринисо эгин, новча, чўзиқ юзиди қулдиргани бўлиб, қовоғи солинганда ҳам бақ соли қўлаётгандек туюладиган бир аёл экан. Икки кўнчага сўхбатимиз узоқ-узоқ давом этди. Хафгарчилиги ҳаракат қилади. Тақдирдаги аччиқ кунларни ҳам, бахтли, қувончли дақиқаларини ҳам ҳеч аширмай сўзлаб беради, рўзгорлариди уйдан олиб қочгани икки кўрпа-ю темир сандиқча, икки пиёла-ю икки қосадангина иборат. — Демак, Тўражон билан ҳам ЗАГСдан ўтгансиз, шундайми? — деб сўрайман. — Ҳа шундай, — деб қўяди Хуринисо. — Демак, кўриниб турибдики, Муслимбек билан ҳам ЗАГСнинг бузилмаган? — Ҳа, кўриб турганингиздек. — Энди, олажон, бўёғи нима бўлади? — деб сўрайман яна. — Тақдир буюргани бўлар, — аёлнинг кўзида миттиллаб ёш томчила-

ТАХРИРИЯТДАН: Газетамизнинг ўтган соми чиккач тахририятга бир газетхон тўполан қилиб келиб қолди. "Ҳа, нима гап?" деб сўраб улгурмасимиздан муддасини тўкиб солди: «Сенлар бундай кизик нарсани парча-парча қилиб беришга нима ҳақларинг бор! Ярмини эрон қилиб, қолганини ўзларинг ўқиб ётисанларми?!» Хай-хайлаб тушунтиришимизни кутмай яна ўдағайлади: «Беш болали аёлнинг тақдирини нима бўлди, у қайси эри билан яшаб қолди, менга шунини айтларинг! Локал шунини билиб кетай!» Исملари Йўлдош эканми, газетхон амакимизга жавоб беролмади. Бунинг боисини, мана, хурматли муштарий, ўзингиз ўқинг, мулоҳаза юритинг — хулоса чикариш ҳар кимнинг ўзига ҳавола. Чунки бу саволлар жавобини ҳатто ушбу аянчли қисмати ҳикоя қилган Устозимиз Худойберди ака ҳам тополмаганлар...

Илҳом

ШЕЪРИЯТ

Сен шундай қучсанки, сенга тобе дил, Сен кирган кўнгилдан кўчади зулмат. Сенга сажда қилгум, сенга сунянгум, Сен баҳорсан, Мухаббатсан, шеърят. Сенинг сўқмоқларингда кезди Машраб, Бобур гўзал боғларингда сайр этди. Сенинг оҳларингни эшитиб йиғлаб, Чўлпон юрганини тимдалаб кетди. Шеърят... Нигоҳимдан ўтар беадад сахро, Уртасида бир тўп саксовул хайрон. Заминнинг бу ўғай сароб бағрида, Елғизикдан бўлиб диллари вайрон. Менинг ҳам сенингдек вайрона дилим, Мени ҳам сенингдек қийнаган ҳаёт. Кел, дўстим, иккимиз бирга яшаймиз, Иккимиз бир бўлиб қиламиз сабот. Нурали ШОДИЕВ, Кўшраб туманидаги 25-мактаб ўқувчиси

Ҳамкасб

ИККИ "МЕШЧАНКА"

"Хоразм ҳақиқати" газетасига келганимда биргина журналист қиз ишларди. Кейинчалик у ҳам Тошкентга турмушга чиқиб кетди. Жамоада йигирма нафар журналист йигит ва мен ишлаймиш. Ҳамкасб тугатиб келганимда қишлоқ хўжалик бўлимига ишга қўйилган. Шаҳарда тугилиб ўсганлигим сабабли қишлоқ хўжалигини яхши тушунамасдим. Бу менга мақолалар ёзишимда анча қийинчиликлар тугдирган. Иккинчи сафарга чиқиб мақола ёзиб келсам, бўлим мудириимиз чизиб-чизиб уни бир бет ҳолига келтирарди. Мақоламнинг аҳолини кўриб йиғлайман. Мухаррир (раҳматли Эгам Раҳим) хузурига ариза кўтариб қираман. — Илтимос, аризамга қўл қўйиб беринг, бу даргоҳдан кетаюламан, мендан ҳеч қачон журналист чикмас керак, — дейман руҳим чўкиб. — Сиздан яхши журналист чиқади. Иккинчи жамоамизда ишлаб аста-секин ўрганасиз.

Уқийшни битирган дарҳол журналист бўлмади. Қирқ йилдан буён муҳаррирман, шунда ҳам бош мақола ёзсам, албатта қишлоқ хўжалиги бўлими мудирига ўқитиб оламан. Ортиқча жумлалари бўлса чизиб ташлайди. Чунки у шу соҳани яхши билади, — дея далда беради. Бундай ҳолатлар яна бир неча бор такрорланди. Секин-аста ишга кўникиб бордим. Сафимизга Уллиби-би Отаева (жойи жаннатда бўлсин) келиб қўшилди. Сөвганимдан бошим осмонга етди. Чунки "летучка"ларда йиғилган ичида бир ўзим ҳамиша ийманиб ўтирардим-да. Уллибиби истевдодли шора эди. Мухарриримиз экиш мавсумларида иккаламизга иккинчи сафарга бориб, бир саҳифа мақола тайёрлаш юзасидан топшириқлар беради. Саҳифа шеърли сатрлар, қизиқарли лавҳалар билан ўқилиш чикарди ва "летучка" тахтачасига илинарди.

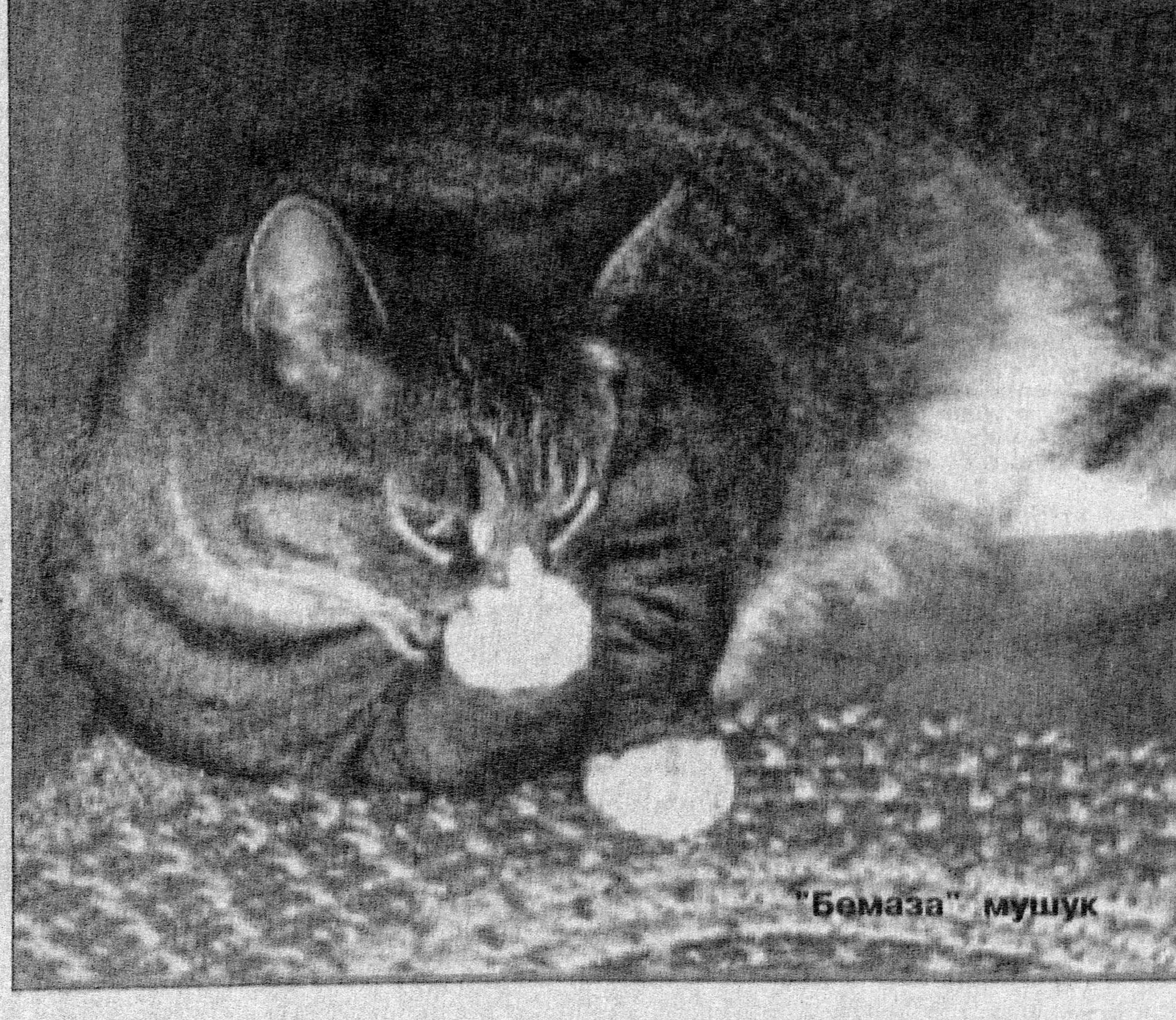
Уллибибининг саломатлиги яхши бўлмай қолди. Ушанда Эгам Раҳим: "Иккала қизимизни наватчиликдан озод қиласан", деди. Тақлифга ҳамма рози бўлди. Икки йил газета саҳифаларини ўқийдек тунги, машаққатли наватчиликдан қутулди. Шунингдек, ўша пайтларда муҳарририятда топширилган сатрлар ҳисобга олинмасди. Кейинчалик бу йўлга қўйилди. Ҳар бир ходим кунига 200 сатр чет муаллифинг мақоласини тахрир қилиб топшириши шарт. Узининг имзоси билан ёзилган мақоланинг сатри ҳисобга олинмайди. Шошилиб тахрир қилсанг, мақола ўқилиш чикмайди. Сифатли ишласанг, сатр топшириги бажарилмайди. Бир кунги кўпчилик сатр топширигини бажармагани сабабли муҳарриринг хуноби ошди. Бунинг қаҳрини Уллибиби иккимиздан олмоқчидек туюлди: — Жамоамизда икки мешчанка бор, улар на

наватчи бўлишди, на сатр топширигини бажаришди, буларга хайронман?! Секин Уллибибига қарадим, у мийғида қулиб ўтирарди. — Қалайсиз, мешчанка, наватчи бўласизми? — деди у ҳазиллашиб. Мухарриримизнинг бу ўхшатишига иккаламизнинг ҳам ҳаҳлимиз чикмади. Чунки оилада ҳам ота фарзандлари ишидан қувонса уларни алқайди, кўнгли тўлмаса тартибга қачириб тергайди-да. Эгам Раҳим ҳам қатта жамоанинг бошлиғи бўлган, оталардек меҳрибон, баъзида қаттиққўл ҳам эди. Раҳбаринг меҳрибончилигини сунистеъмол қилиб юрганнимиздан изза бўлиб, ўша кунгек наватчилар рўйхатига ёзилдик. Ҳар кун сатр топширигини ҳам бажариб бордик. О.ЭГАМОВА, Республикада хизмат қўрсатган маданият ходими

Назм

"КЕЛУР НАВОЙ ҲАМ..."

Тахтани тахтадан тежаб, тарашлаб, Пахтани пахтага қўшиб қайтамиз. Заман меҳримизни ўлаб, қарчилаб, Сирдан дарёлардай жўшиб яшаймиз. Аёз бошларини тошлар қилганлар, Рўзгор деб кўзига ёшлар олаганлар. Орзу-ҳавас дебон ошлар қилганлар, Лагандан лаганга ошиб яшаймиз. Бу кенг, мўл ҳаётда ўрнимиз надор? Асли бахтур толе ёшимиздадор. Орлимиз гоҳида қоримиздадор. Бунчалар тубанга тушиб яшаймиз?! Азадан шавқ ила шавқатли ўзбек, Маодоҳлар аитурлар буюқким: сўз бек! Чирик калавадан тўқилган бўздек, Инни ўзимизга эшиб яшаймиз. Чуқурлар қаздик, лек чуқур биладик. Она тиллимизни, фикр қилмадик. Беган нон-тузига шўрк қилмадик, Қачон биз юрт учун тошиб яшаймиз? Асрий девонларга кўп ҳасрат орта, Келур Навоий ҳам кўп ҳасрат тарта... Ул ҳазрат ортадас, ул ҳазрат олда, Қачон Навоийга тошиб яшаймиз?! Сирожиддин САЙИД

ДИҚҚАТ, ДИҚҚАТ!!! Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетини халқаро журналистика факультети қошида тайёрлов курси очилмоқда. Курсда ўзбек тили ва адабиёти, рус тили ва адабиёти, чет тили (инглиз, француз, немис, испан, араб, япон, хитой, корейс) ҳамда тарих фанлари бўйича 2001 йил тест синовларига тайёрланади. Уқиш муддати — 5 ой. Уқиш шартнома асосида олиб борилади. Уқиш 2001 йил 10 февралдан бошланади. Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Муқимий кўчаси, 104-уй. Телефонлар: 53-32-50/53-26-42. Утерян аттестат 9-класси № ОРЕ 100759 выданный школой № 51 на имя РУБИНА МИРЗЫ ИЛЬИЧА считать не действительным.

Оғзи кунчиқарга қараган моғора. Қўёш заррин ёғдуларини соча бошлаган саҳар пайти. Шубҳасиз, нур гор ичида ҳам мавжланажак...